
Evoluția structurii modelului macroeconomic în ultimul timp

Conf. univ. dr. Mădălina-Gabriela ANGHEL (*madalinagabriela_anghel@yahoo.com*)

Universitatea „Artifex” din București

Drd. Denis-Arthur STRIJEK (*denis.strijek@gmail.com*)

Academia de Studii Economice din București

Drd. Marius-Cristian RĂDUȚ (*radutm@gmail.com*)

Academia de Studii Economice din București

Abstract

Modelele macroeconomice se bazează pe principii și condiții, care trebuie îndeplinite prin alegerea variabilelor, luarea în considerare a acestora și încercarea de a construi ecuații, sisteme de ecuații, prin rezolvarea cărora să se estimeze perspectiva evoluției fenomenului cercetat. Modificările pot fi rezumate prin prezentarea unei scheme alternative a structurii utilizate, a macromodelelor determinate, de exemplu de cerere. Pentru a avea efectul scontat, prezentarea trebuie să se concentreze pe specificarea ecuațiilor pe termen lung. Consumul depinde de venitul așteptat, de venitul personal și de rata dobânzii. Dobânda are un rol esențial în modelarea cererii consumatorilor, în sensul că, în contextul în care se resimt veniturile populației, atunci se pune problema identificării surselor alternative. Acestea, de regulă, se regăsesc în creditele de consum sau în creditele pe termen scurt. Costul depinde de venitul așteptat, iar investiția, în sensul larg al conținutului, depinde de venitul și mărimea Produsului Intern Brut și de costurile de utilizare reprezentate de rata dobânzii, de raportul dintre prețurile factorii de producție și venitul de care dispune populația, dacă ne referim la consum. Pentru studiul și cercetarea acestui fenomen, autorii au utilizat indicatorii statistici furnizați de Institutul Național de Statistică. Unele reprezentări grafice au fost utilizate pentru o mai bună înțelegere a cercetării întreprinse de către autori.

Cuvinte cheie: venituri, consum, cheltuieli, indicator statistic, populație, macroeconomie.

Clasificarea JEL: E21, E25

Introducere

La nivel macroeconomic, veniturile populației stau la baza consumului acesteia. Practic, venitul pe care îl are la dispoziție consumatorul, reprezintă factorul determinant al comportamentului său de cumpărare, respectiv al comportamentului de consum. În analiza statistică, veniturile populației se

studiază în funcție criterii diverse, precum: nivel, formă, destinație, dinamică, structură etc. Relația funcțională dintre majorarea veniturilor populației și majorarea cheltuielilor acesteia este semnalată prin înclinația marginală spre consum. Aceasta este expresia raportului dintre modificarea consumului și evoluția venitului, indicând cu cât crește consumul la sporirea cu o unitate a venitului disponibil. În situația în care o persoană intenționează cumpărarea unui bun cu o valoare superioară celei alocate achizițiilor curente, aceasta va proceda la previzionarea evoluției veniturilor sale, având în vedere atât politica salarială practică în cadrul entității în care își desfășoară activitatea, cât și contextul macroeconomic generat de politica guvernamentală. Astfel, poate anticipa o eventuală mărire de salariu sau dimpotrivă, scăderea veniturilor sale, dacă aceasta se află în cazul neplăcut al pierderii locului de muncă.

În cadrul acestei cercetări, pe baza datelor publicate de către Institutul Național de Statistică, autorii au realizat o analiză detaliată a nivelului și structurii veniturilor și cheltuielilor totale ale gospodăriilor populației și pe o persoană, înregistrate în România, în perioada 2022-2023.

Literature review

Anghel M.G., Anghelache C. Et al (2023) au realizat un studiu cu privire la evoluția populației în România. Anghelache C. și Anghel M.G. (2017) au studiat și diseminat o serie de analize economice cu privire la evoluția schimburilor internaționale de bunuri, analiza comerțului internațional sau comerțul internațional ca și factor al creșterii economice. Anghelache, C. (2008) a efectuat o amplă prezentare a formării veniturilor gospodăriilor populației pe surse de finanțare și a cheltuielilor acestora pe destinații.

Analizele au fost însoțite și de utilizarea unor modele statistico-econometrice, în baza cărora s-au efectuat diferite estimări și prognoze. Fajgelbaum P. și alții (2011) fac un studiu cu privire la venituri, calitatea producției și comerțul internațional. În cadrul acestuia sunt abordate elementele referitoare la comerțul exterior în prezent. Hill C., Smith M. (2011) au publicat o amplă lucrare referitoare la relațiile comerciale internaționale și structura relațiilor comerciale cu Uniunea Europeană.

Multe din studiile existente au avut în vedere necesitatea investițiilor și utilizarea fondurilor disponibile ale Uniunii Europene în vederea creșterii economiei naționale. Astfel, Corti, F și alții (2021) sunt preocupați de compararea și evaluarea planurilor de recuperare și reziliență. D'Alfonso A. and Sapala M. (2015) sunt preocupați de plățile care se fac din bugetele adoptate de Uniunea Europeană. Darvas Z. (2020) este interesat de capacitatea țărilor membre ale Uniunii Europene de a absorbi fondurile disponibile și utilizarea eficientă a finanțării pentru redresare și reziliență.

Grand, D. și alții dedică studiul lor analizei schimburilor industriale existente între statele ce constituie Uniunea Europeană în funcție de capacitatea individuală a fiecărui stat și de structura economiilor naționale. Herrendorf and Akos (2012) au încercat să identifice sectoarele de activitate cu performanțele cele mai scăzute ale țărilor în curs de dezvoltare. Lee, D., Shin, H., Stulz, R. (2016) au abordat în studiul lor condiția ca dezvoltarea capitalului în industrie trebuie să fie veriga principală a creșterii economice. Sapala M. (2020) analizează flexibilitatea bugetului Uniunii Europene în cadrul financiar multiannual.

Date, rezultate și discuții

În teoria economică, termenul de venit cuprinde tipurile de venit aferente factorilor de producție: muncă, capital, pământ. În acest context, factorului muncă îi corespunde salariul, factorului capital îi corespunde profitul, iar factorului pământ îi corespunde renta. De asemenea, o formă de venit este constituită de dobândă. Totodată, venitul poate fi mixt, provenind în același timp din utilizarea doi sau mai mulți factori de producție. De obicei, veniturile personale semnifică veniturile curente realizate dintr-o activitate, completate cu transferurile de la stat sau societăți. Venitul personal reprezintă sursa principală a achiziției bunurilor economice.

Venitul disponibil realizat efectiv de către deținătorii factorilor de producție este utilizat pentru consum. Partea care nu este consumată este reprezentată de economii. Relația dintre cei trei indicatori se exprimă cu ajutorul formulei de calcul de mai jos:

$$VD = C + E \quad (1)$$

unde:

VD = venitul disponibil;

C = consumul;

E = economiile.

În relația (1), obținem economiile, scăzând cheltuielile pentru consum din venitul disponibil, astfel:

$$E = VD - C \quad (2)$$

În general, fiecare persoană își face un plan referitor la economiile, pe baza cărora va procura bunuri și servicii în viitor. Pe termen scurt, se constată faptul că, majorarea venitului este însoțită, de obicei, de creșterea nivelului economiilor. Totodată, scăderea veniturilor generează scăderea economiilor.

În aceste condiții, se poate face afirmația că prețurile și puterea de cumpărare pot fi utilizate în calitate de „factori de alegere”.

În analizele statistico-econometrice se consideră venitul disponibil, ca variabilă independentă, iar variabile dependente sunt consumul și economiile.

• *Veniturile și cheltuielile totale ale gospodăriilor populației și pe persoană, în perioada 2022-2023*

Luând în considerare faptul că factor determinant al consumului populației este dat de veniturile obținute, care în actuala perioadă a economiei românești, poartă amprenta modificărilor survenite în cadrul acesteia, analiza efectuată în cadrul acestei cercetări, debutează cu studiul veniturilor totale, realizate la nivel macroeconomic. Acestea sunt constituite din totalitatea încasărilor bănești provenite din diferite surse de proveniență pentru care nu există obligația de restituire și veniturile în natură, evaluate în lei. Astfel, în categoria veniturilor bănești sunt incluse: salariile brute și alte drepturi salariale, veniturile din agricultură, veniturile din activități neagricole independente, veniturile din prestații sociale, veniturile din proprietate și veniturile din vânzarea de active din patrimoniul gospodăriei, precum și alte venituri bănești. În categoria veniturilor în natură, regăsim contravaloarea veniturilor în natură obținute de salariați și beneficiarii de prestații sociale și contravaloarea consumului de produse agroalimentare și nealimentare din resurse proprii.

În anul 2023, veniturile totale medii lunare, exprimate în valoare nominală, la nivelul unei gospodării, s-au ridicat la suma de 7174.91 lei pe o gospodărie, ceea ce înseamnă o creștere cu 11.0% comparativ cu anul 2022, după cum se observă din datele cuprinse în Tabelul nr. 1.

Cea mai mare pondere în cadrul veniturilor realizate la nivelul gospodăriei este deținută de veniturile bănești, care în anul 2023 au fost, de 6644 lei lunar pe o gospodărie, însemnând o pondere de 92,59%, restul fiind reprezentate de venituri în natură (531,39 lei). Totodată, în cadrul veniturilor bănești, ponderea cea mai mare, respectiv 72,16% este corespunzătoare salariilor brute și altor drepturi salariale (4794,18 lei), adică o pondere de 66,82% în veniturile totale. De asemenea, la constituirea veniturilor totale ale gospodăriilor au participat cu contribuții semnificative și veniturile din prestații sociale, respectiv veniturile în natură, ambele în creștere față de anul 2022.

Veniturile totale ale gospodăriilor populației, în perioada 2022-2023 (lei pe o gospodărie)

Tabelul 1

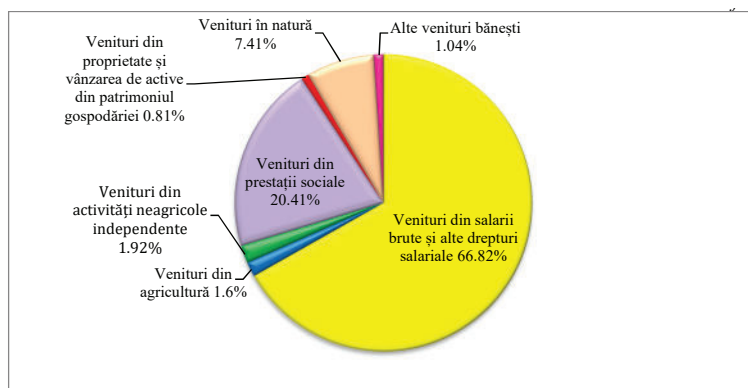
Venituri / gospodărie				
Categorii de venituri	2022	2023	Variație* (%)	Pondere în total venituri în anul 2023* (%)
Venituri din salarii brute și alte drepturi salariale	4340.33	4794.18	110.46	66.82
Venituri din agricultură	117.42	114.88	97.84	1.60
Venituri din activități neagricole independente	117.83	137.65	116.82	1.92
Venituri din prestații sociale	1287.33	1464.17	113.74	20.41
Venituri din proprietate și vânzarea de active din patrimoniul gospodăriei	60.32	58.29	96.63	0.81
Venituri în natură	470.40	531.39	112.97	7.41
Alte venituri bănești	70.49	74.35	105.48	1.04
Total venituri	6464.12	7174.91	111.00	100.00

Sursa: Institutul Național de Statistică. Comunicatul de presă nr. 143/10 iunie 2024; date sistematizate de către autori; * calculul autorilor.

Pentru o imagine mai clară a structurii veniturilor totale ale gospodăriilor populației, în perioada 2022-2023, acestea au fost reprezentate sub forma unui grafic de structură, regăsit mai jos.

Structura veniturilor totale ale gospodăriilor populației, pe surse de formare, în anul 2023

Graficul 1

Sursa: reprezentarea autorilor, pe baza datelor din Comunicatul de presă al Institutului Național de Statistică nr. 143/10 iunie 2024.

Un aspect important îl reprezintă analiza cheltuielilor totale medii lunare ale populației. În tabelul nr. 2 sunt centralizate datele referitoare la cheltuielile totale ale gospodăriilor populației, înregistrate în România, în perioada 2022-2023. Astfel, în anul 2023, acestea au fost de 6.223 lei pe o gospodărie comparativ cu 5.610,75 lei pe o gospodărie în anul 2022, reprezentând o creștere cu 10,91%. În anul 2023, cheltuielile au fost de 86,73% din veniturile totale.

Cheltuielile totale ale gospodăriilor populației, pe destinații, în perioada 2022-2023 (lei pe o gospodărie)

Tabelul 2

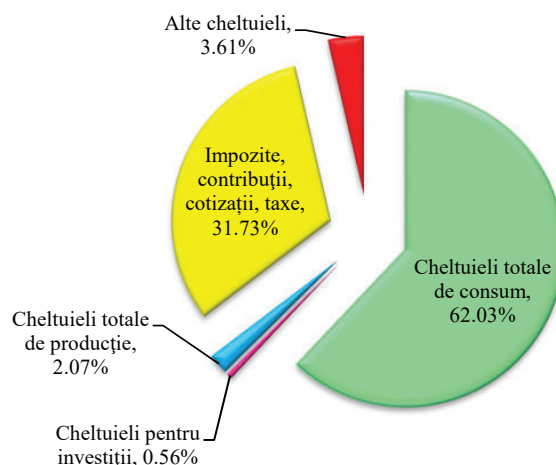
Cheltuieli / gospodărie				
Categorii de cheltuieli	2022	2023	Variație* (%)	Pondere în total cheltuieli în anul 2023* (%)
Cheltuieli totale de consum	3450.36	3860.11	111.88	62.03
Cheltuieli pentru investiții	32.90	34.73	105.56	0.56
Cheltuieli totale de producție	133.39	129.00	96.71	2.07
Impozite, contribuții, cotizații, taxe	1799.43	1974.27	109.72	31.73
Alte cheltuieli	194.67	224.89	115.52	3.61
Total cheltuieli	5610.75	6223.00	110.91	100.00

Sursa: Institutul Național de Statistică. Comunicatul de presă nr. 143/10 iunie 2024; date sistematizate de către autori; * calculul autorilor.

După cum se observă, în anul 2023, aproape toate categoriile de cheltuieli au înregistrat creșteri, cu excepția cheltuielilor totale de producție și contravaloarea consumului furajer din resurse proprii (-3.29%). Cea mai mare pondere în totalul cheltuielilor, în anul 2023, aparține cheltuielilor totale de consum (formate din cheltuielile bănești de consum și contravaloarea consumului uman din resurse proprii) și anume 62,03%. Următoarea destinație a cheltuielilor este reprezentată de impozite, contribuții, cotizații, taxe, adică transferurile către administrația publică și privată și către bugetele asigurărilor sociale. Acestea dețin o pondere mare în totalul cheltuielilor, respectiv aproape 32%.

Structura cheltuielilor totale ale gospodăriilor populației. pe surse de formare. în anul 2023

Graficul 2

Sursa: reprezentarea autorilor, pe baza datelor din Comunicatul de presă al Institutului Național de Statistică nr. 143/10 iunie 2024.

Analiza este aprofundată prin studiul veniturilor și cheltuielilor totale medii lunare înregistrate pe o persoană. Datele referitoare la valorile înregistrate de acești doi indicatori în anii 2022 și 2023 se regăsesc în tabelul nr. 3. Astfel, în anul 2023, o persoană a realizat venituri totale de în sumă 2.871,57 lei, aflate în creștere cu 11,51% față de anul 2022. Cea mai mare creștere a veniturilor s-a înregistrat de către agricultori (+13,18%), iar cea mai mică de către șomeri (+9,82%). În valoare absolută, după cum era de așteptat, cea mai mare valoare se înregistrează de către salariați. În cazul cheltuielilor, se constată că, în anul 2023, acestea au crescut cu 11,43% față de anul 2022. Cea mai mică creștere a cheltuielilor aparține pensionarilor (+10,39%), iar cea mai mare creștere corespunde șomerilor (+15,19%).

Veniturile și cheltuielile totale medii lunare *pe o persoană* (lei). în funcție de statutul ocupațional al capului gospodăriei, în perioada 2022-2023

Tabelul 3

Statutul ocupațional	2022		2023		Variație 2023/2022	
	Venituri	Cheltuieli	Venituri	Cheltuieli	Venituri	Cheltuieli
Salariat	3208.49	2805.00	3610.75	3154.59	112.54	112.46
Agricultor	1377.44	1274.08	1559.05	1415.50	113.18	111.10
Șomer	1050.18	963.50	1153.29	1109.85	109.82	115.19
Pensionar	2096.91	1756.76	2318.72	1939.37	110.58	110.39
Venituri / Cheltuieli totale, medii lunare pe o persoană	2575.07	2235.12	2871.57	2490.59	111.51	111.43

Sursa: Institutul Național de Statistică. Comunicatul de presă nr. 143 / 10 iunie 2024. date sistematizate de către autori.

Diferențe însemnate atât în nivelul veniturilor, cât și în cel al cheltuielilor sunt generate de către mediul de rezidență (Tabelul nr. 2). Astfel, în anul 2023, diferența dintre mediul urban și cel rural este de +1142,33 lei/persoană, în cazul veniturilor, respectiv +932,56 lei/persoană, în cazul cheltuielilor. Astfel, nivelul venitului total mediu lunar pe o persoană, în mediul urban a fost de 3420 lei, de 1,5 ori mai mare decât în mediul rural.

Din punct de vedere structural, ponderea salariilor brute și a altor drepturi salariale în veniturile totale a fost de 72,8%, în mediul urban, superioară celei înregistrate în mediul rural, care a fost de 57,1%. Dacă în mediul rural, veniturile în natură din contravaloarea consumului de produse agroalimentare și nealimentare din resurse proprii, în anul 2023, a fost de 10,7% în veniturile totale, în mediul urban, această pondere a fost de 2,7%.

Veniturile și cheltuielile totale medii lunare *pe o persoană* (lei). pe medii de rezidență. în perioada 2022-2023

Tabelul 4

Mediu de rezidență	2022		2023	
	Venituri totale	Cheltuieli totale	Venituri totale	Cheltuieli totale
Urban	3020.63	2602.16	3420.02	2938.33
Rural	2052.57	1804.34	2277.69	2005.77
Total	2575.07	2235.12	2871.57	2490.59

Sursa: Institutul Național de Statistică. Comunicatul de presă nr. 143 / 10 iunie 2024. date sistematizate de către autori.

La nivelul unei gospodării, cheltuielile medii lunare, în mediul urban, în anul 2023, au fost de 6840 lei, superioare de 1,3 ori celor din mediul rural. Raportul se menține și în cazul veniturilor, acestea fiind în mediul urban de 7961 lei pe o gospodărie, în anul 2023, tot de 1,3 ori mai mari decât în mediul rural.

În anul 2023, potrivit clasificării standard pe destinații a cheltuielilor de consum, în cheltuielile totale de consum ale gospodăriilor, o pondere semnificativă, respectiv de 35,0%, aparține produselor alimentare și băuturilor nealcoolice, în valoare de 1351 lei pe o gospodărie, urmate de cheltuielile lunare destinate pentru locuință, apă, electricitate, gaze și alți combustibili, în valoare de 587 lei pe o gospodărie (pondere în cheltuielile totale de consum medii lunare de 15,2%). Pe poziția a treia, fiecare cu o pondere de 7,3% în cheltuielile totale de consum medii lunare, se situează cheltuielile pentru băuturi alcoolice și tutun (284 lei pe o gospodărie), cheltuielile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte (282 lei pe o gospodărie) și cheltuielile pentru transport (281 lei pe o gospodărie). Cu o pondere de numai 0,5% din totalul cheltuielilor de consum medii lunare aferente gospodăriilor, cheltuielile alocate pentru educație de doar 18 lei au reprezentat cel mai scăzut nivel,

• Evoluția veniturilor și cheltuielilor totale ale gospodăriilor populației și pe persoană, în trimestrul I 2024

În trimestrul I 2024, veniturile totale medii lunare au fost, în termeni nominali, de 8049 lei pe o gospodărie, ceea ce înseamnă 3210 lei pe o persoană, în creștere cu 15,3% față de trimestrul I al anului 2023, iar cele pe o persoană cu 14,8%.

Nivelul și structura veniturilor totale ale gospodăriilor populației, pe surse de formare, în trimestrul I 2024

Tabelul 5

Categorii de venituri	lei pe o gospodărie	%
Venituri din salarii brute și alte drepturi salariale	5539.24	68.8
Venituri din agricultură	92.58	1.1
Venituri din activități neagricole independente	143.29	1.8
Venituri din prestații sociale	1557.64	19.3
Venituri din proprietate și vânzarea de active din patrimoniul gospodăriei	63.39	0.8
Alte venituri bănești	77.00	1.0
Venituri în natură	576.25	7.2
Venituri totale	8049.39	100.0

Sursa: Institutul Național de Statistică. Comunicatul de presă nr. 178/10 iulie 2024. date sistematizate de către autori.

Ponderea cea mai mare deținută în cadrul veniturilor totale ale gospodăriilor populației este de 68,8% și aparține veniturilor din salarii brute și alte drepturi salariale (5539,24 lei pe gospodărie). Ponderi însemnate mai sunt deținute de veniturile din prestații sociale (19,3%), precum și cele din natură (7,2%).

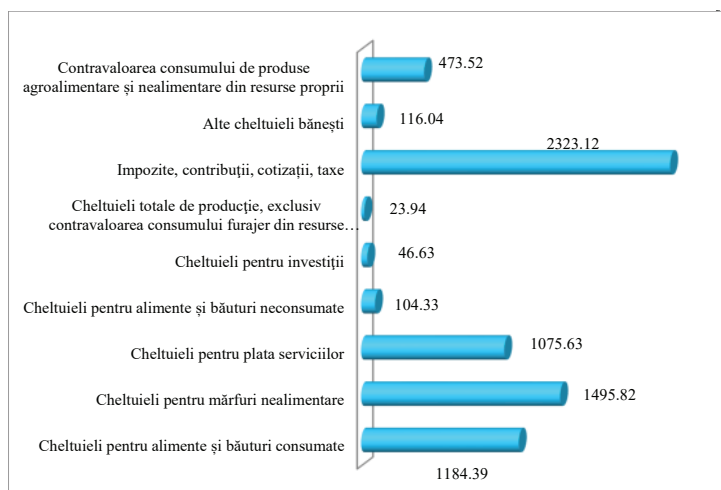
În privința cheltuielilor totale medii lunare ale populației precizăm faptul că, în trimestrul I 2024, acestea au fost de 6843,42 lei pe o gospodărie, respectiv 2729 lei pe o persoană. Acestea au reprezentat 85,0% din veniturile totale, în creștere cu 14,6%, iar cele pe o persoană cu 14,0% față de trimestrul I al 2023.

Cheltuieli bănești de consum (formate din cheltuielile pentru alimente și băuturi consumate, cheltuielile pentru mărfuri nealimentare și cheltuielile pentru plata serviciilor) au însumat 3755,84 lei și au ocupat prima poziție în cheltuielile totale ale gospodăriilor populației, pe categorii de cheltuieli. Aceste sunt urmate de impozite, contribuții, cotizații, taxe în valoare de 2323.12 lei/gospodărie.

În graficul nr. 3, autorii au reprezentat grafic nivelul cheltuielilor totale ale gospodăriilor populației, în primul trimestrul al anului 2024.

Cheltuielile totale ale gospodăriilor populației, pe categorii de cheltuieli, în trimestrul I 2024 (lei)

Graficul 3

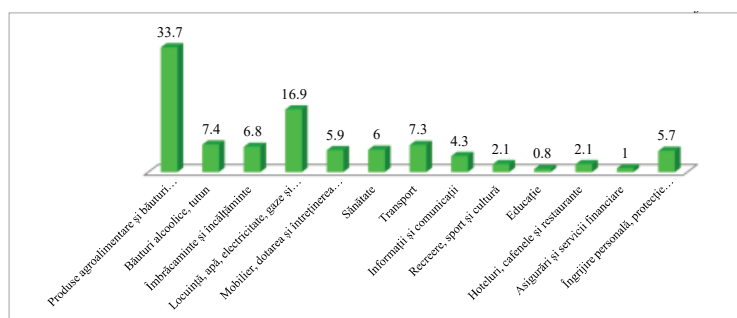

Sursa: reprezentarea autorilor, pe baza datelor din Comunicatul de presă al Institutului Național de Statistică nr. 178/10 iulie 2024.

În trimestrul I 2024, contravaloarea consumului de produse agroalimentare și nealimentare din resurse proprii, format din consumul uman (343,26 lei) și consumul furajer (130,26 lei), a fost, în medie, de 473,52 lei lunar pe o gospodărie, însemnând 189 lei pe o persoană, în creștere cu 10,7% față de trimestrul IV 2023.

Structura cheltuielilor totale ale gospodăriilor populației, pe destinații, în trimestrul I 2024 (%)

Graficul 4

Sursa: reprezentarea autorilor, pe baza datelor din Comunicatul de presă al Institutului Național de Statistică nr. 178/10 iulie 2024.

Și în trimestrul I al anului 2024, produsele alimentare și băuturile nealcoolice au ocupat primul loc în clasamentul cheltuielilor totale de consum medii lunare ale gospodăriilor, în funcție de destinație, cu o valoare de 1380 lei pe o gospodărie, ceea ce înseamnă o pondere 33,7%. Pe loc doi, regăsim cheltuielile lunare destinate pentru locuință, apă, electricitate, gaze și alți combustibili, în valoare de 693 lei pe o gospodărie, cu o pondere de 16,9% în cheltuielile totale de consum medii lunare. Acestea sunt urmate de cheltuielile pentru băuturile alcoolice, tutun, în valoare de 302 lei pe o gospodărie, cu o pondere de 7,4% în cheltuielile totale de consum medii lunare.

Concluzii

Veniturile populației reprezintă factorul principalul care influențează comportamentul de cumpărare al persoanei. De aceea, în analiza diferitelor aspecte referitoare la consumul populației din România, nivelul de trai și condițiile de viață ale acesteia, studiul veniturilor și al cheltuielilor populației sunt extrem de utile. Venitul, primit răsplată de către posesorii factorilor de producție: muncă, capital, pământ îmbracă diverse forme, precum: salariu, profit, rentă sau dobândă.

Consumul populației vizează o mare varietate de bunuri, dintre care unele sunt de primă necesitate, precum pâine, carne, produse lactate, fructe, legume sau îmbrăcăminte. Alte bunuri pot suporta o amânare a satisfacerii nevoilor legate de ele, fiind incluse în categoria obiectelor de lux. Volumul, structura și dinamica consumului reflectă gradul de satisfacere a nevoilor fiziologice, sociale sau spirituale ale populației. Practic, satisfacerea oricărei nevoi se realizează prin consumul de bunuri. Menționăm faptul că studiul consumului la nivelul produselor și al grupelor de produse alături de evoluția cantitativă, trebuie să ia în considerare și evoluția calitativă a acestora. Consumul reprezintă utilizarea bunurilor economice, în vederea satisfacerii nevoilor personale sau colective. Pentru a satisface un anumit nivel de utilitate dorit, consumatorul va trebui să utilizeze cât mai bine venitul de care dispune. De multe ori, acest venit este insuficient, în raport cu dorințele sale. Astfel, intervine necesitatea cunoașterii venitului de care dispune consumatorul și modul în care acesta poate fi alocat pe bunurile și serviciile de care acesta are nevoie, într-o anumită perioadă de timp. Astfel, consumul personal semnifică o componentă importantă a calității vieții, respectiv a nivelului de trai.

Bibliografie

1. Anghel M.G., Anghelache C., Radu, I, Radut, M.C., Dumitru, D. (2023). Analysis of the evolution of the population – source that feeds the labor force. *Romanian Statistical Review, Supplement*, no. 12, pp. 3-14 / 15-27
2. Anghelache. C., Anghel. M.G. (2017). International Trade – factor of economic growth for European Union member States. XXIII International Scientific Conference of the PGV Network. The question of borders: a new representation of the European reality. Casablanca, 14-16 September 2017, 267-278
3. Anghelache C., Anghel M.G., Strijek D.A (2022). Analiza investițiilor autohtone și străine în economia națională. *Romanian Statistical Review Supplement*, 12, 03-10
4. Anghelache, C. (2008). *Tratat de statistică teoretică și economică*, Editura Economică, București
5. Corti F. et al.. The Recovery and Resilience Facility: A springboard for a renaissance of public investments in Europe?, CEPS, January 2022
6. D’Alfonso A. and Sapala M. (2015). Payments backlog in recent EU budgets. Lessons learnt and outlook. EPRS. European Parliament, November 2015.
7. Darvas Z. (2020). Will European Union countries be able to absorb and spend well the bloc’s recovery funding?. *Bruegel Blog*, 24 September 2020
8. Erosa. A., Cabrillana. A. (2008). On finance as a theory of tfp, cross-industry productivity differences. and economic rents. *International Economic Review*, 49 (2), 437–473
9. Fajgelbaum. P., Grossman. G., Helpman. E. (2011). Income Distribution, Product Quality, and International Trade. *Journal of Political Economy*, 119 (4), 721-765
10. Grand. D., Le Brun. Ch., Vidil. R., Wagner. F. (2016). Electricity Production by Intermittent Renewable Sources: A Synthesis of French and German Studies. *The European Physical Journal Plus*, 131, 329–340

-
11. Herrendorf. B. and Akos. V. (2012). Which Sectors Make Poor Countries so Un-productive?. *Journal of the European Economic Association*, 10 (2),. 323–341
 12. Hill. C.. Smith. M. (2011). *International relations and the European Union*. Second Edition, Oxford University Press
 13. Lee. D. Shin. H.. Stulz. R. (2016). Why does capital no longer flow more to the industries with the best growth opportunities?. *NBER Working Paper Series*. no 22924
 14. Sapala M.. How flexible is the EU budget? Flexibility instruments and mechanisms in the multiannual financial framework. EPRS. European Parliament. January 2020.
- *** Institutul Național de Statistică. Comunicatele de presă nr. 143/10 iunie 2024, nr. 178/10 iulie 2024